

SUMAR STUDIU

LA
STRADA
Moldova

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

**VULNERABILITATEA
MIGRANȚILOR LA TRAFIC DE
FIINȚE UMANE
ȘI LA EXPLOATARE PE
TERITORIUL REPUBLICII
MOLDOVA**

VULNERABILITATEA MIGRANȚILOR LA TRAFIC DE FIINȚE UMANE ȘI LA EXPLOATARE PE TERITORIUL REPUBLICII MOLDOVA

Autoare:

Diana Cheianu-Andrei, Centrul de Investigații și Consultanță „SocioPolis”

Coordonatoare:

Tatiana Fomina, AO Centrul Internațional „LA STRADA” (Moldova)”

Susținerea financiară:

Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei, în cadrul proiectului ”Sprijinirea autorităților naționale în promovarea politicilor anti-trafic cu respectarea deplină a drepturilor omului și a drepturilor persoanelor traficate”

SUMAR STUDIU

Cuprins

Sumar studiu

1.	Importanța studiului în contextul noilor tendințe migraționiste	0007
2.	Riscuri și factori care stimulează fluxul migranților vulnerabili la TFU și exploatare pe teritoriul RM	0012
3.	TFU și exploatarea migranților pe teritoriul RM	0020
4.	Lacunele identificate în sistemul național anti-trafic pe teritoriul RM	0024
5.	Ce recomandăm	0030

Vulnerabilitatea migranților la trafic de ființe umane și la exploatare pe teritoriul Republicii Moldova

**Republica
Moldova este
cunoscută
îndeosebi
ca țară de
emigrare și
de origine a
traficului de
ființe umane.**

I. Importanța studiului în contextul noilor tendințe migraționiste

Republica Moldova (RM) este cunoscută îndeosebi ca țară de emigrare și de origine a traficului de ființe umane (TFU).

Emigrarea cetățenilor RM în alte țări ale lumii, inclusiv emigrarea nereglementată, se mențin la cote înalte, favorizând și TFU, care afectează la rândul său cetățenii RM aflați în alte țări. Iar autoritățile RM sunt preocupate în mod special de prevenirea, identificarea, investigarea și asistarea cazurilor de TFU care implică cetățenii RM.

În ultimii ani, însă, au apărut factori noi care fac Republica Moldova mai atractivă ca țară de destinație și de tranzit pentru migranți iregulari, cetățeni ai altor state, vulnerabili la TFU și exploatare. Totodată, identificarea victimelor TFU în rândul imigranților și migranților de tranzit aflați pe teritoriul RM și, respectiv, acordarea statutului oficial de victimă a TFU rămân a fi o provocare. Acest fapt a fost criticat de către partenerii de dezvoltare. Iar

prezentul studiu reprezintă o primă încercare de a analiza aspectele sus-menționate pentru:

- a. a cunoaște situația de facto
- b. a identifica lacunele sistemului național anti-trafic
- c. a formula recomandări relevante și a contribui la îmbunătățirea politicilor din domeniu, a metodelor existente de identificare a migranților străini - victime ale TFU și ale exploataării, a modalităților de acordare a accesului lor la asistență și protecție necesare.

„Un refugiat este cineva care a supraviețuit și care poate crea viitorul.”

– Amela Koluder

Studii recente realizate de diverse organizații internaționale în legătură cu mișcarea în masă a migranților din Africa, Orientul Mijlociu și alte regiuni defavorizate spre țările Uniunii Europene (UE) arată că fluxurile migraționiste sunt mixte și includ diferite categorii de migranți:

1.
 - » migranți economici, inclusiv cei care se mișcă ilegal
2.
 - » refugiați și solicitanți de azil
3.
 - » victimele TFU
4.
 - » alți migranți vulnerabili

Studii recent realizate

Deci, fenomenul TFU a devenit difuz, practic intercalat în fenomenul migrației iregulare sau contrabandă cu migranți

și, pentru identificarea victimelor TFU, se recomandă valorificarea semnelor vulnerabilității migranților la TFU. Din aceste considerente, metodologia acestui studiu întrunește și experiența Agenției Națiunilor Unite pentru Migrație, cunoscută și ca Organizația Internațională pentru Migrație (OIM), care a elaborat recomandări pentru identificarea victimelor TFU și exploatării în fluxurile migraționiste mixte.

Care sunt stimulii fluxurilor migraționiste pe teritoriul RM

1.

Lipsa forței de muncă pe piața internă cauzată de fluxurile mari de emigranți moldoveni

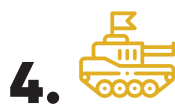
2.

Liberalizarea regimului de intrare și ședere în RM

3.

Instabilitatea în țările Asiei și Africii de Nord

4.

Conflictele armate din Siria și Ucraina => Moldova, țară de tranzit spre UE

Care este structura fluxurilor migraționiste actuale

1.

Migranți economici, inclusiv ilegali

2.

Refugiați

3.

Solicitanți de azil

4.

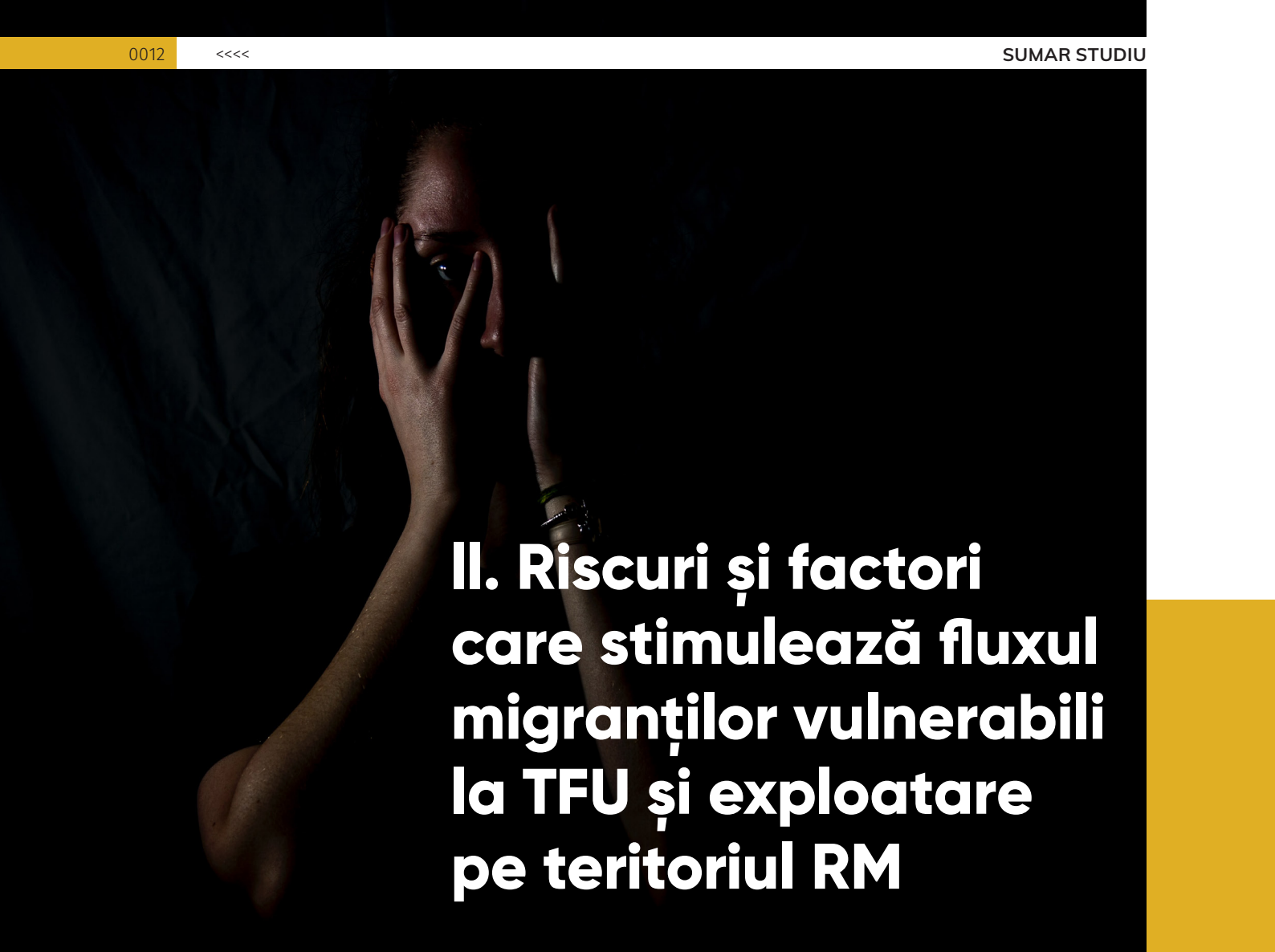
Victimele TFU

5.

Alți migranți vulnerabili

II. Riscuri și factori care stimulează fluxul migranților vulnerabili la TFU și exploatare pe teritoriul RM

Necesitatea deschiderii pieței muncii interne pentru lucrătorii străini

Emigrarea masivă a cetățenilor RM în alte țări ale lumii provoacă o criză demografică în RM, manifestată inclusiv prin lipsa locală a forței de muncă. Agenții economici din RM solicită o politică mai liberă, stimulative pentru atragerea forței de muncă din străinătate. Ca rezultat, în aa. 2018-2019, RM a liberalizat regimul de intrare în țară:

- 01 lista țărilor, cetățenii cărora au nevoie de invitație pentru obținerea vizei în RM, a fost redusă cu **50** de țări
- 02 lista țărilor, cetățenii cărora au nevoie de vize pentru intrare în RM, a fost redusă cu **34** de țări.

Până în prezent, RM nu a înregistrat valori masive de imigranți, dar schimbările legislative recente referitoare la admiterea forței de muncă din alte state pot stimula creșterea fluxului de imigranți în scop de muncă, inclusiv migranți vulnerabili la TFU și exploatare.

Creșterea migrației involuntare în RM

Cum a arătat studiul, numărul solicitanților de azil și beneficiarilor de protecție umanitară în RM a crescut semnificativ în perioada 2012-2015, în primul rând din cauza conflictelor armate în Siria și Ucraina. O tendință de creștere a migrației involuntare a fost înregistrată din nou în anul 2018.

"Migrația este o expresie a aspirației umane spre demnitate, siguranță și un viitor mai bun. Este o parte a țesăturii sociale, o parte din machiajul nostru ca familie umană."

– Ban Ki-moon

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1. Solicitanți de azil	75	57	42	90	72	177	163	245	276	120	75	104
2. Beneficiari de protecție umanitară, inclusiv apatrizi	20	20	12	25	20	45	83	63	150	54	46	255
3. Refugiați	89	84	80	70	56	72	78	124	144	153	152	163

Tabelul 1. Migrația involuntară a populației de proveniență străină (stoc la sfârșitul anului)

Sursa: MAI/BMA

În structura solicitanților de azil, la prima solicitare, după țările de origine, în anul 2017, predominau cetățenii Siriei, aceștia constituind 21%, fiind urmați de cei din Ucraina (12%), Turcia și Federația Rusă (câte 11%) (vezi pagina 14).

Top 10 țări de origine ale solicitanților de azil în RM, anul 2017, număr de cazuri

Statistica pentru anul

2017

65

Numărul total al cazurilor cu solicitare de azil în
Republica Moldova

7
Georgia

6
Armenia

4
Kârgâstan

3
Coasta de Fildes

2
Iran

2
Kazahstan

Sursa: MAI/BMA

În perioada ianuarie - octombrie 2018, BMA a înregistrat 103 cereri de acordare a azilului. Cele mai multe cereri au fost depuse de imigranți din Turcia – 40, Federația Rusă – 12, Ucraina – 10, Armenia – 7, Bangladesh – 5, Uzbekistan – 5 persoane, urmând deja câte 1-2 solicitări de la reprezentanții altor state. Reprezentanții BMA au specificat că solicitanții de azil din Afganistan și Bangladesh sunt migranți care, cel mai des, se află ilegal pe teritoriul RM.

Extinderea hotarelor UE și creșterea treptată a fluxului migrației iregulare prin RM

Datorită procesului de aderare a României la Uniunea Europeană (UE), RM s-a pomenit la hotarul UE și a devenit atractivă ca țară de tranzit spre UE pentru migrații iregulare din diferite țări. Datele oficiale atestă că, până în prezent, în RM nu au fost înregistrate tendințe de aflux masiv de imigranți, **dar o creștere ușoară se menține din an în an**. Deci, conform datelor Poliției de Frontieră (PF), **în anul 2018, a fost înregistrată o creștere (față de 2017) a încălcărilor din categoria migrație ilegală**, ce includ:

cazuri de încălcare a regimului de ședere

în creștere cu

+12.1%

cazuri de încălcare a frontierei de stat

în creștere cu

+68.5%

Majoritatea prognozelor geopolitice pentru viitorul apropiat fac referire la menținerea sau creșterea nivelului de instabilitate în regiunile Asiei și Africii. În consecință, fluxul migrației involuntare spre RM nu se va diminua în timpul apropiat.

Tabelul 2. Cazurile de migrație iregulară înregistrate de PF, 2015-2018

	2015		2016		2017		2018	
	Cazuri	Persoane	Cazuri	Persoane	Cazuri	Persoane	Cazuri	Persoane
Migrația ilegală/iregulară	1461	1495	1078	1101	1240	1251	1421	1446
1. Încălcarea regimului de ședere, inclusiv:	1373	1377	1038	1042	1186	1186	1330	1330
Nepărăsirea voluntară a teritoriului RM, la expirarea termenului acordat	522	526	376	378	302	302	414	414
Nedeclararea intrării în RM, în termenul stabilit a teritoriului RM, la	845	845	660	662	884	884	916	916
2. Încălcarea frontierei de stat, inclusiv:	88	118	40	59	54	65	91	116
Ocolirea punctelor de trecere a frontierei de stat	21	39	19	36	11	21	17	31
Utilizarea documentelor false	57	66	20	21	38	38	69	80
Substituirea de persoană	8	10	0	0	5	6	5	5
Clandestin ¹	2	3	1	2	0	0	0	0

¹Ascuns de controlul de frontieră în loc special amenajat, de regulă, în mijloc de transport.

Principalele țări de origine ale migranților care au încălcat frontiera de stat

În 2018

Creștere cu

78.5%

a încălcării frontierei de stat a Republicii
Moldova față de 2017

76%

cazuri de
documente false

19%

ocolirea punctului de
trecere a frontierei de stat

5%

substituirea de
persoane

De unde vin migranții care au încălcat regimul de ședere

Belarus

2018 - 31

2017 - 24

Azerbaijan

2018 - 24

2017 - 23

Italia

2018 - 18

2017 - 21

Israel

2018 - 24

2017 - 19

SUA

2018 - 19

2017 - 17

Tajikistan

2018 - 22

2017 - 13

Armenia

2018 - 21

2017 - 13

Georgia

2018 - 12

2017 - 12

Uzbekistan

2018 - 22

2017 - 10

Kazahstan

2018 - 7

2017 - 8

Germania

2018 - 19

2017 - 6

Sursa: PF

2018

Cel mai des, încalcă regimul
de ședere cetățenii

45%
Ucrainei

24%
Federației Ruse

5%
României

Cetățenii străini și apatrizii

care migrează în și prin RM în mod ilegal (încalcă frontiera de stat și/sau regimul de ședere), în special cei nedocumentați, inclusiv apatrizii, sunt foarte vulnerabili la TFU și exploatare pe teritoriul RM, în primul rând - în sectorul agricol și de construcții.

Apatridia

La 31.12.2018, pe teritoriul RM, au fost înregistrați:

- apatrizi, documentați cu acte valabile **(1908 pers.)**;
- apatrizi cu acte de identitate expirate **(721 pers.)**;
- persoane cu pașaport de tip sovietic **(8818 pers., dintre care 8512 – cetățeni ai RM)**;
- persoane cu cetățenie nedeterminată **(1822 pers.)**.

III. TFU și exploatarea migranților pe teritoriul RM

În pofida creșterii treptate a numărului migranților vulnerabili și riscului sporit de expunere a acestora la TFU și la exploatare, cazurile de TFU în rândurile migranților, cetățeni ai altor state pe teritoriul RM, sunt identificate foarte rar.

Tabelul 3.

Datele CCTP privind infracțiunile de TFU și de exploatare a cetățenilor străini, înregistrate în 2016-2018 ²

Numărul de infracțiuni înregistrate	Articol din Codul Penal, cauză pornită	Tipul de infracțiune	Numărul de victime	Confirmarea cazului	Sexul	
					Bărbați	Femei
Anul 2016 – Nu a fost înregistrat niciun caz						
Anul 2017 – Nu a fost înregistrat niciun caz						
Anul 2018						
3 infracțiuni	Art. 165	Exploatare prin muncă	3	Da	3	0
		Exploatare prin cerșit	2	Da	1	1
1 infracțiune	Art. 165	Exploatare prin muncă	10	Recalificare art.362/1 – organizarea migrației ilegale	10	0

Sursa: CCTP

Totodată, datele colectate în cadrul acestui studiu atestă că în RM:

1. există unele cazuri de TFU și exploatare a migranților, cetățeni ai altor state, identificate de autoritățile din RM;
2. în fluxurile de migranți iregulari, există situații când migranții-prezumeți victime ale TFU și exploatare, nu sunt identificați de instituțiile din RM;
3. țările de origine ale migranților vulnerabili, prezumeți victime ale TFU sunt țările din fosta URSS: Ucraina, Federația Rusă, Uzbekistan, dar și unele țări din Asia și Africa: Turcia, Bangladesh, Pakistan;
4. cele mai frecvente forme de exploatare a migranților pe teritoriul RM sunt cazurile de exploatare prin muncă și prin cerșit.

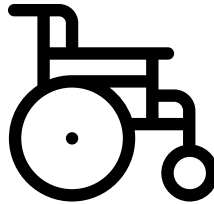
Pe teritoriul RM, sunt vulnerabili la trafic și exploatare atât copiii neînsoțiți, femeile, cât și bărbații de diferite vârste.

² În aprilie 2020, când acest studiu a fost finalizat, au fost publicate datele oficiale pe acest segment din a.2019, care confirmă creșterea fenomenului de TFU în rândul cetățenilor străini în RM – au fost identificate 45 de victime ale TFU, cetățeni ai Republicii Turcia exploatați pe teritoriul RM.

Cum arată situația tipică a unui migrant aflat în situație de risc sporit de TFU sau exploatare pe teritoriul Republicii Moldova

 <p>∨</p> <p>A intrat ilegal în Republica Moldova</p>	 <p>» A încălcat regimul de ședere</p>		 <p>∨</p> <p>Are o dizabilitate sau alte probleme de sănătate</p>
	<p>Nu are acte de identitate sau are acte false</p>	<p>Nu are studii sau are studii incomplete</p>	

A photograph showing a person in a wheelchair being pushed by another person. The person in the wheelchair is wearing a blue jacket and a blue hood. The person pushing the wheelchair is wearing a blue puffer jacket, a beige knit hat, and glasses. They are outdoors on a paved path, with a grassy area and a cloudy sky in the background. The text is overlaid on the right side of the image.

**"Avem doar
două alegeri
- să facem
ceva sau să
nu facem
nimic."**

– Tony Kirwan

IV. Lacunele identificate în sistemul național anti-trafic

Studiul confirmă ipoteza generală, precum că RM nu este pregătită suficient pentru identificarea, investigarea, acordarea asistenței și protecției migranților - victime și prezumate victime ale TFU și exploatării, și anume:

01

Identificarea și investigarea cazurilor de TFU și exploatare a migranților este sub nivelul acceptabil, deoarece lipsesc instrumentele și resursele necesare.

02

Specialiștii Inspectoratului de Stat al Muncii (ISM) nu pot participa nici la identificarea cazurilor de exploatare prin muncă și TFU a cetățenilor RM, nici a migranților, pe motiv că ISM a fost limitat în competențe și nu poate efectua controale inopinate.

- 03 Până în prezent, nici PF, nici Centrul de Plasament Temporar al Străinilor (CPTS), nu au cercetat migrații iregulare din perspectiva TFU și exploatarei (nu au fost identificate victimele TFU).
- 04 Dificultățile în identificarea și investigarea cazurilor de TFU și exploatarea migranților pe teritoriul RM cuprind: (i) lipsa unui traducător din momentul în care migrantul este reținut de PF sau altă autoritate, pentru a nu încălca termenele de investigare prevăzute de legislație; (ii) dificultăți în identificarea dovezilor infracțiunii TFU; (iii) procedurile de documentare sunt birocratice și tergiversează investigarea; (iv) lipsa coordonării operative a activității tuturor actorilor care ar trebui să fie implicați în identificarea, protecția și asistența victimelor TFU, precum și în asigurarea drepturilor migranților.
- 05 RM dispune de un cadru juridico-normativ solid în domeniile migrației și combaterii TFU, dar aceste documente nu sunt armonizate și nu sunt orientate spre identificarea victimelor TFU și exploatarei în rândul imigranților și migranților de tranzit.
- 06 Legislația în domeniul migrației prevede acordarea dreptului de ședere pentru străinul victimă a TFU, inclusiv în cazul când acesta a intrat în mod ilegal pe teritoriul țării. Totuși, nu este clară procedura de confirmare a statutului de victimă a TFU și care este organul responsabil pentru procedura în cauză.
- 07 Lipsa cererilor de solicitare a statutului de victimă a TFU din partea migranților în RM este determinată de multiple cauze: (i) victimele nu conștientizează că sunt victime; (ii) victimele nu doresc să rămână în RM, ele vor să tranziteze RM și să ajungă la destinația stabilită; (iii) victimele sunt manipulate și speriate, nu cunosc legile pentru a cere un astfel de statut; (iv) victimele solicită azil și nu statut de victimă a TFU, fiindcă statutul refugiatului este mai atractiv.

08

Dificultățile în acordarea asistenței și protecției migranților-victime și prezumate victime ale TFU și ale exploatării sunt: (i) lipsa unei instituții/centrului în care să fie plasați migranții-victime și prezumate victime ale TFU, inclusiv familii cu copii; (ii) lipsa serviciilor necesare și costurile mari pentru acoperirea serviciilor de documentare, acordarea asistenței medicale, etc.; (iii) finanțarea serviciilor nu este suficientă și se bazează pe normative vechi; (iv) lipsa traducătorilor pentru toate limbile vorbite de migranți.

09

Colaborarea dintre instituții în procesul de acordare a asistenței și protecției rămân defectuoase; se apelează frecvent la contacte personale pentru a oferi suportul necesar.

Dizabilitatea sistemului

Reprezentanții BMA și PF cunosc foarte slab fenomenul TFU în fluxurile migraționiste mixte

Lipsesc protocoalele, instrumentele tematice de lucru pentru angajații PF, BMA, CPTS

Lipsa unui mecanism de coordonare a activității tuturor actorilor implicați

Birocrația în procedurile de documentare

Lipsa serviciului de traducere în momentul în care migrantul este reținut de PF

Resurse limitate în raport cu complexitatea fenomenului infracțional (camuflarea dovezilor infracțiunii, situațiile sunt mascate ca vize de tranzit, deschiderea afacerilor, ș.a.)

Reticența imigranților de a-și cere statutul de victimă a TFU

Motivele sunt:

- Nu se percep ca victime
 - Nu sunt interesați să rămână în RM
 - Sunt manipulați și speriați
 - Nu-și cunosc drepturile
 - Statutul de refugiat este mai atractiv
 - Nu sunt informați corespunzător de către autoritățile competente
-

Asistența și protecția migranților – insuficiente și necalitative

- Lipsesc centrele de plasament pentru migranții victime ale TFU și familiile lor
 - Lipsesc serviciile specializate
 - Sunt costisitoare serviciile de asistență medicală, documentare, etc.
 - Lipsesc traducătorii pentru toate limbile vorbite de migranți
-

Ce recomandăm:

- Mecanism clar pentru acordarea statutului de victimă a TFU
 - Ghid pentru identificarea victimelor TFU și exploatării în fluxurile migraționiste mixte
 - Mecanism de Cooperare între CCTP, PF, BMA și ISM
 - Consolidare de capacități pentru autoritățile publice centrale (CCTP, PF, BMA, CPTS)
 - Evidența separată a datelor statistice despre exploatare și TFU - pentru migranți și cetățenii Republicii Moldova
 - Îmbunătățirea calității analizei riscurilor imigrației
- Dezvoltarea serviciilor pentru victime
 - Abilitarea ISM cu atribuții de efectuare a controalelor inopinate a activității agenților private
 - Campanii de informare și sensibilizare
 - Racordarea politicilor migraționale naționale și internaționale
 - Facilitarea dialogului între părțile interesate (autoritățile naționale, autoritățile centrale, societate civilă, guvernele altor state)

Drept de autor:
AO Centrul Internațional „LA STRADA” (Moldova)

ISBN 978-9975-3297-3-6. [343.54-054.7+303.4](478)

Studiul complet „Vulnerabilitatea migranților la trafic de ființe umane și la exploatare pe teritoriul Republicii Moldova” este disponibil pe pagina lastrada.md.

SUMAR STUDIU 2020

Contacte

C.P. 259,

Chisinau MD-2012, Republica
Moldova

(+ 373 22) 23.49.06
office@lastrada.md

